

Henryk Bogacki

"Rola tradycji w interpretacji teologicznej : analiza współczesnych przeglądów dogmatyczno-ekumenicznych",
Wacław Hryniewicz, Lublin 1976 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 46/4, 224-225

1976

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

teologicznym, który znamionuje zacieśnianie się do kwestii analizy języka, logiki i weryfikacji, przy unikaniu szerszej wizji świata, bytu i historii zbawienia.

ks. Czesław Bartnik, Lublin

Wacław HRYNIEWICZ OMI, *Rola Tradycji w interpretacji teologicznej. Analiza współczesnych poglądów dogmatyczno-ekumenicznych*, Lublin 1976, Katolicki Uniwersytet Lubelski, str. 350.

Celem rozprawy jest ukazanie w kontekście ekumenicznym funkcji Tradycji jako zasady hermeneutycznej. Autor stwierdza, że wiele elementów tak ujętej problematyki Tradycji zostało już opracowanych przez teologów różnych wyznań chrześcijańskich. Brak jednak syntezy, zbierającej rozproszone poglądy w jedną całość traktującą wprost o Tradycji pod kątem interpretacji teologicznej. Autor zamierza scalić te elementy, ukazać ich wzajemne powiązania, a niekiedy przynajmniej wskazać na kierunek dalszych poszukiwań.

Ks. W. Hryniewicz ukazuje rolę Tradycji w interpretacji teologicznej w oparciu o badania przeprowadzone po II wojnie światowej przez teologów zasadniczych wyznań chrześcijańskich. Z wielkiego zespołu zagadnień autor wybrał cztery, istotne dla problemu: funkcja Tradycji we współczesnej reinterpretacji prawd teologicznych; normatywność Tradycji — obok Pisma św. — w interpretacji teologicznej; Tradycja jako sprawdzian interpretacji teologicznej; Tradycja jako czynnik zachowania tożsamości prawd wiary w interpretacji teologicznej. Oczywiście wymienione zagadnienia są ściśle ze sobą związane, a nawet nierzadko stanowią tylko inne sformułowanie podstawowego problemu wyrażonego w tytule rozprawy. Wychodząc bowiem od wykazania, że Tradycja i reinterpretacja teologiczna pozostają ze sobą w ścisłym związku, ks. W. Hryniewicz wykazuje ten związek według trzech zasadniczych funkcji Tradycji: normy, sprawdzianu oraz czynnika zachowania tożsamości.

Rozdział I zajmuje się relacją między Tradycją a reinterpretacją teologiczną pojmowaną jako współczesna interpretacja dawniejszych sformułowań teologicznych czyli aktualna interpretacja wcześniejszych interpretacji prawd wiary (s. 37—86). Autor wykazuje, że pomiędzy właściwie pojętą Tradycją a reinterpretacją istnieje nierozzerwalny związek, gdyż przekazywanie wiary poprzez Tradycję jest możliwe jedynie za pomocą interpretacji, zaś interpretacja jest nie do pomyślenia bez pośrednictwa żywej Tradycji.

W rozdziale II autor poddał analizie poglądy teologów na funkcję normatywną Tradycji i Pisma św. w interpretacji teologicznej (s. 87—142). Na jej podstawie stwierdził u współczesnych teologów chrześcijańskich tendencję do bardziej integralnego ujmowania normatywnej funkcji Tradycji w jej ścisłym związku z Pismem św. U teologów katolickich i prawosławnych zaznacza się głębsze ujęcie wzajemnej relacji między dogmatem a Pismem św., natomiast teologowie ewangelicy dokonują rewaloryzacji funkcji Tradycji.

Tradycja jako sprawdzian interpretacji teologicznej stanowi temat III rozdziału (s. 143—222). W ścisłym związku z całą wspólnotą Kościoła żywa Tradycja pełni funkcję sprawdzianu w procesie wszelkiego interpretowania prawd wiary. Funkcja ta przysługuje całej wspólnotie Kościoła, obdarzonej zmysłem wiary, jakkolwiek w zróżnicowany sposób i w jedności z magisterium Kościoła. Nauczanie autorytatywne Kościoła jako czynnik czuwający nad poprawnością interpretacji teologicznej nie narusza nadrzędnej roli Pisma św.

Choć Tradycja wraz z Pismem św. jest normą i sprawdzianem interpretacji teologicznej, stanowi również w odniesieniu do samej treści prawd wiary czynnik zachowania ich tożsamości w toku reinterpretacji (rozdział IV, s. 223—300). Tradycja łączy bowiem w sobie tożsamość i rozwój, ciągłość i zmianę. Modele interpretacji trzeba stale na nowo korygować i dopełniać nie tylko

w świetle świadectwa Pisma św., ale również w świetle późniejszej Tradycji oraz aktualnej wiary Kościoła.

Podjmując tak trudny temat ks. W. Hryniewicz musiał zająć się węzłowymi zagadnieniami dzisiejszej metodologii teologicznej i eklezjologii. Obfitość publikacji na te tematy stanowiła dla autora poważny problem, który potrafił należycie rozwiązać. Autor wykazuje zdumiewającą znajomość literatury teologicznej za ostatnich trzydzieści lat, przejawia wielką orientację i umiejętność dostrzeżenia zagadnień oraz uchwycenia związków pomiędzy poszczególnymi nurtami teologicznymi rozwijającymi się w łonie głównych wyznań chrześcijańskich.

Ks. W. Hryniewicz dostrzega konieczność stałej reinterpretacji chrześcijaństwa, ale równocześnie zdaje sobie sprawę z niebezpieczeństw, jakie niesie z sobą ten proces. Dlatego rozumie niepokój występujący zwłaszcza w Kościele katolickim i prawosławnym, wywołany radykalnymi próbami reinterpretacji teologicznej. Obiektywnie prawdy Boże są niezienne i zachowują zawsze swoją treść, która jednak stale uobecnia się w zmiennym, historycznym kontekście ludzkiej egzystencji, wymaga nowych sformułowań i pełniejszego zrozumienia. Jedność i ciągłość Tradycji nie wymaga powtarzania pierwotnych formuł, ale dopuszcza nowe sformułowania, bardziej odpowiadające nowej sytuacji kulturowej i jej problematyce. Znaczenie ekumeniczne tego rodzaju wniosków jest oczywiste.

Należy z wielkim uznaniem podkreślić osiągnięcia ks. W. Hryniewicza, który podejmując tak trudną problematykę dokonał trafnej analizy poglądów teologów głównych wyznań chrześcijańskich, odkrył zasadnicze nurty w rozwoju myśli teologicznej odnośnie wzajemnych związków między Tradycją i reinterpretacją oraz potrafił ująć wyniki w spoistej syntezie. Nie można autora obarczać odpowiedzialnością za to, że słuszne postulaty dotyczące funkcji Tradycji w reinterpretacji dotąd nie znalazły zadowalającego zastosowania w odniesieniu do konkretnych zagadnień teologicznych.

ks. Henryk Bogacki SJ, Warszawa

PRO ORIENTE. *Konziliarität und Kollegialität als Strukturprinzipien der Kirche. — Das Petrusamt in ökumenischer Sicht. — Christus und seine Kirche — christologische und ekklesiologische Aspekte*, Innsbruck-Wien-München 1975, Tyrolia-Verlag, s. 267.

Kard. Franz König założył w Wiedniu w r. 1964 instytucję pod nazwą Pro Oriente jako ośrodek kontaktów ekumenicznych między katolikami i chrześcijanami Kościołów wschodnich tak prawosławnych, jak „przedchalcedońskich”. Z wielu różnych spotkań w minionym dziesięcioleciu na podkreślenie zasługuje piętnaście sympozjów ekumenicznych oraz pięć konferencji teologicznych. Pro Oriente rozwija ożywioną działalność wydawniczą. W niniejszym tomie opublikowano materiały trzech pierwszych konferencji teologicznych: *Konziliarität und Kollegialität als Strukturprinzipien der Kirche* (6—7 marca 1970 r.), *Das Petrusamt in ökumenischer Sicht* (13—14 listopada 1970 r.), *Christus und seine Kirche — christologische und ekklesiologische Aspekte* (23—24 kwietnia 1971 r.).

Tematem wymienionych konferencji były zatem ważne zagadnienia eklezjologiczne, które dotąd najbardziej dzieliły chrześcijan. Wprowadzie między katolikami a prawosławnymi występuje stosunkowo najmniej różnic, jednakże wiele kwestii, szczególnie hierarchiologicznych, wymaga wyjaśnienia i uzgodnienia.

Uczestnikami konferencji byli — szczególnie ze strony katolickiej — wybitni przedstawiciele teologii (np. G. Hasenhüttl, J. Neumann, R. Schnackenburg, W. de Vries, J. Blank). Opublikowane wykłady są najczęściej krótkimi syntezami poglądów teologicznych prelegenta już wcze-